

ELS ULLS DE LA HISTÒRIA

UNA MIRADA
IMMERSIVA
SOBRE EL
PATRIMONI
CATALÀ

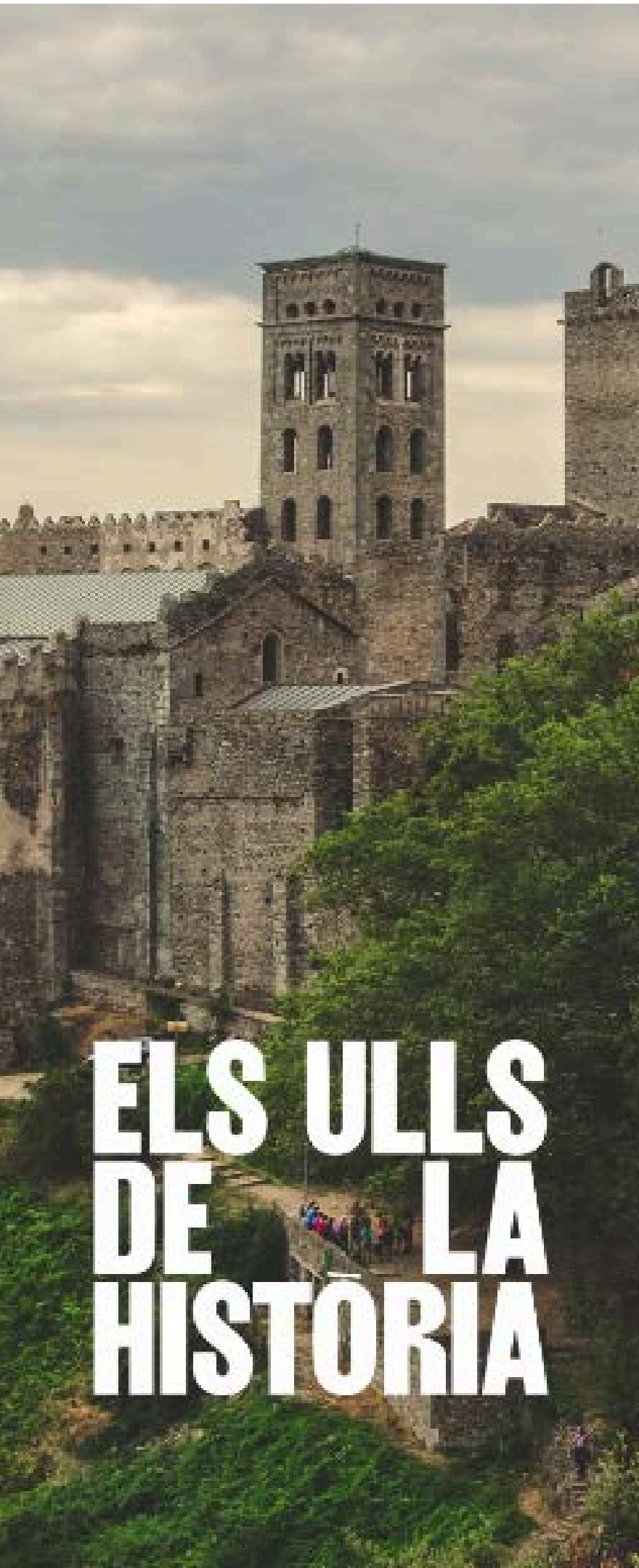
Portem el patrimoni a les aules

5 espais patrimonials

Primer cicle de secundària

Curs 2024-2025 | 2025-2026

A tot Catalunya

L'Agència Catalana del Patrimoni Cultural impulsa “Els ulls de la història”

“Els ulls de la història” és un projecte que té com a finalitat donar a conèixer el patrimoni de Catalunya, a partir de la història dels seus indrets i monuments. Aquest projecte també vol assegurar l'accessibilitat al patrimoni, i per això, aposta per crear nous relats i transmetre'ls des d'una visió transformadora, basada en una experiència tant individual com col·lectiva mitjançant elements tecnològics i digitals. D'aquesta manera, s'incrementa la vivència i l'impacte de l'experiència, resultant en un record a llarg termini.

Amb la mirada fixada en incrementar el foment del patrimoni arreu del territori, “Els ulls de la història” cobra forma a través de tres grans propostes:

- La cerca de nous relats i l'ús de nous recursos interpretatius i disruptius, de base analògica i digital. Es vol explicar la història de Catalunya a través de microrelats, per mostrar una mirada contemporània del nostre passat i així aconseguir connectar amb el públic. Aquests relats cobraran vida a través de la Realitat Virtual (RV) i una experiència immersiva i didàctica única per cada espai.
- La creació d'un programa educatiu adreçat als centres de secundària de Catalunya, per presentar la història i els nostres monuments a través d'una l'experiència vivencial i innovadora. Es tracta d'un programa ajustat al nou currículum que cobra forma amb una activitat immersiva i materials didàctics complementaris, pensats per treballar prèvia i posteriorment a l'experiència de l'equipament patrimonial, així com el seu període històric.
- Les intervencions museogràfiques a 5 equipaments patrimonials complementaran l'experiència, fent-la híbrida i més flexible. Els recursos museogràfics seran innovadors i atractius, però sense perdre l'accessibilitat que el projecte busca constantment. Aquests espais afavoriran la comprensió del discurs i l'aprofundiment del visitant en la mesura que desitgi.

2024

2025 / 2026

Programa educatiu

**Conjunt rupestre
de la Roca dels
Moros – El Cogul**

**Cartoixa
d'Escaladei**

**Centre del
Romànic de
la Vall de Boí**

**Monestir de Sant
Pere de Rodes**

**Castell de
Miravet**

Els monuments

“Els ulls de la història” pren forma a cinc monuments catalans on, a través de diverses propostes interpretatives, es transforma la forma d’interpretar la història.

El conjunt rupestre de la Roca dels Moros (El Cogul), la Cartoixa d’Escaladei, el Centre del Romànic de la Vall de Boí, el Monestir de Sant Pere de Rodes i el Castell de Miravet, són espais que ens serveixen per transmetre les històries del passat col·lectiu, i ens transporten a moments pretèrits concrets i essencials per entendre el present.

Tots aquests equipaments (excepte l’Espai Patrimoni, que té una naturalesa temporal fins a finals del 2026) gaudiran de:

- Noves intervencions museogràfiques amb implantació de nous relats
- Una guia multimèdia accessible
- Una experiència immersiva accessible centrada en la descoberta en temps real del monument
- Un programa educatiu basat en materials digitals i dispositius mòbils immersius, pensats per fer arribar la riquesa patrimonial de cada equipament a tots els centres de secundària de Catalunya.

En tractar-se d’un projecte ambiciós, les intervencions, inauguracions i la creació de l’experiència didàctica vinculada a cada espai s’aniran fent de forma esglaonada al llarg del 2024 i 2025.

Així mateix, els cinc monuments on intervé directament "Els ulls de la història" són representatius en la seva tipologia, en el territori i en la història.

Roca dels Moros. El Cogul (les Garrigues)

Les pintures rupestres de la Roca dels Moros (el Cogul, Les Garrigues), a la vall del riu de Set, constitueixen un dels referents més destacats de l'art rupestre de l'arc mediterrani. Va ser el primer conjunt de pintures prehistòriques documentat científicament a Catalunya i, des del moment en què fou descobert, l'any 1908, es va convertir en un referent de l'art prehistòric.

Cartoixa d'Escaladei. Escaladei (el Priorat)

La cartoixa d'Escaladei, fundada el 1194, es troba en el fons d'una vall, protegida per la serralada de Montsant. Els monjos cartoixans hi van seguir un model de vida marcat pel silenci i l'oració. Escaladei va ser la primera cartoixa de la península i va intervenir en la fundació de moltes de les que es van crear posteriorment. El prestigi i la influència de què gaudia, juntament amb les rendes obtingudes del seu ampli patrimoni, van fer que Escaladei visqués un període d'esplendor entre els segles XVI i XVII.

Centre del romànic de la Vall de Boí. Erill la Vall (l'Alta Ribagorça)

En aquesta petita vall del Pirineu hi trobem un conjunt d'esglésies i ermites excepcionals que s'erigeix com el bressol i la màxima expressió de l'art romànic català. Declarat Patrimoni de la Humanitat per la Unesco l'any 2000, el conjunt de la Vall de Boí el conformen Sant Climent i Santa Maria de Taüll, Sant Joan de Boí, Santa Eulàlia d'Erill la Vall, Sant Feliu de Barruera, la Nativitat i Sant Quirc de Durro, Santa Maria de Cardet i l'Assumpció de Còll.

Conjunt de Sant Pere de Rodes. Port de la Selva (l'Alt Empordà)

Des del segle XI fins al XIV, va ser el principal centre espiritual del comtat d'Empúries i el seu esplendor es mostra en les grans dimensions del conjunt monacal. Aquest està format per l'església, el campanar, el claustre, les sagristies, les dependències convencionals per fer-hi vida i el Palau de l'Abat.

Castell de Miravet. Miravet (la Ribera d'Ebre)

El castell de Miravet, una fortalesa imponent envoltada per una muralla de 25 metres d'alçada que sembla sorgir de les roques i situada sobre un turó, domina el curs de l'Ebre i les terres del voltant. El castell va ser donat a l'orde del Temple, que el va convertir en la seu de la província templera de Catalunya i Aragó, durant el que seria el període de més poder i esplendor de la història de Miravet.

Els ulls de la història. L'experiència didàctica

“Els ulls de la història” vol ser un recurs a l’abast de tots i totes les estudiants de primer cicle de secundària, i convertir-se en una eina educativa. És una oportunitat per acostar-se al patrimoni des d’un llenguatge proper, accessible, ric i engrescador, que contribueixi a transformar mirades vers la visió habitual del patrimoni entre el públic jove.

Alhora, també vol demostrar l’impacte positiu que té la cultura i el patrimoni en el benestar social, i també incidir en el potencial educatiu d’aquests espais patrimonials, especialment ara que hi ha un canvi de paradigma en el currículum educatiu.

Aquest projecte neix per esdevenir una extensió més de l’aula i oferir experiències d’aprenentatge innovadores, estimulants i sorprenents que ajudin el professorat a treballar les competències necessàries.

Per fer-ho, “Els ulls de la història” centra la seva proposta educativa en dos grans elements:

- La creació d’aules immersives que permeten viure una experiència didàctica, vivencial i col·lectiva de cadascun dels equipaments anteriorment presentats. Aquesta serà una experiència itinerant que es portarà a les aules de primer cicle d’ESO de tot el territori català .
- El disseny de múltiples unitats didàctiques associades i material específic, per preparar prèviament l’activitat i també treballar-la un cop finalitzada.

RESUM

L'experiència didàctica

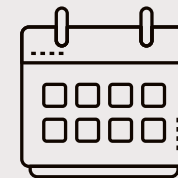
Destinataris

Primer cycle de secundària.

Espais

Els centres educatius.

Dates

Prereserves a partir de setembre de 2024.

Dinàmica

Experiència grupal i per torns.
Les classes es divideixen en grups de màxim 12 alumnes.

Duració

60 min. total / 25 min. de RV

Fases

1. Prereserva en línia.
2. Inscripció.
3. Revisió de les necessitats tècniques entre l'equip i el centre.
4. Disseny de les itineràncies i assignació de dates.
5. Pre-experiència amb material didàctic complementari.
6. Instal·lació i muntatge al centre.
7. Realització de l'experiència per tots els grups classe de primer cycle.
8. Post experiència amb material didàctic complementari.

Funcionament de l'experiència didàctica

L'aprenentatge del patrimoni a les aules cobra un nou sentit amb el projecte “Els ulls de la història”. L'espai immersiu de l'experiència didàctica s'instal·larà al centre durant 3 dies, i permetrà a tots els alumnes de primer cicle de secundària gaudir del patrimoni d'una forma única.

Per complementar l'experiència immersiva, el professorat tindrà accés a un seguit d'unitats didàctiques, amb les quals podrà dinamitzar un seguit de sessions a l'aula. Aquestes serviran per posar en context el monument triat, prenent com a base els sabers del currículum educatiu i l'aplicació de noves metodologies d'aprenentatge.

1. Sessions inicials

La primera part de l'experiència didàctica consistirà en 3 sessions a l'aula conduïdes pels materials pedagògics, que introduiran un conjunt de sabers inicials associats a l'espai patrimonial en qüestió. L'objectiu d'aquesta primera etapa és familiaritzar l'alumnat amb uns certs continguts abans de fer l'experiència immersiva, que els ajudaran a unir el passat amb el seu present més actual. Aquests sabers van relacionats, essencialment, amb:

- La ubicació temporal de l'etapa històrica
- El context històric i social de l'època
- L'estil artístic de cada etapa

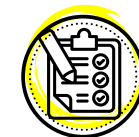
Aquests sabers s'expressaran a través de múltiples formats i suports, com vídeos, àudios, imatges i text, i faran que l'alumnat connecti amb les propostes a través d'un llenguatge formal però també proper.

2. Realització de l'experiència

Els alumnes gaudiran de l'experiència per torns. L'activitat global té una durada total d'una hora, en la qual l'experiència immersiva ocuparà 20-25 minuts. Gràcies a la realitat virtual en moviment (RV) viuran una experiència individual i, alhora, compartida amb companys i companyes en el mateix espai.

- Al llarg d'aquesta aventura virtual, els grups aniran superant diversos reptes de forma simultània i conjunta.
- Aquests reptes connecten amb la informació adquirida en les sessions inicials, i gràcies a aquest coneixement, aconseguixen avançar i entendre el relat.
- L'aplicació de nous discursos, adaptats a la realitat de les persones joves, asseguren el rigor, l'adequació al currículum educatiu, i també el gaudi i l'empatia.
- La proposta acaba amb un petit qüestionari interactiu que s'integra de forma orgànica a l'experiència.

3. Sessions finals i avaluació

Un cop viscuda l'experiència immersiva, el professorat compta amb 4 sessions més de material didàctic per tractar a l'aula. Les propostes de les sessions finals tenen per objectiu ajudar a consolidar coneixements, enteses com a activitats de caràcter pràctic i funcional per promoure l'assoliment de competències.

Per altra banda, es proposa realitzar una autoavaluació per part de l'alumnat i una avaluació del docent. L'alumnat durà a terme un KPSI (Knowledge and Prior Study Inventory) en iniciar i acabar la situació d'aprenentatge i representarà la puntuació d'aquest en una diana, de manera que pugui visualitzar gràficament l'aprenentatge que ha dut a terme. D'altra banda, el professorat, més enllà de l'observació directa, tindrà a la seva disposició una rúbrica per a poder avaluar l'activitat seguint els criteris actuals del nou currículum.

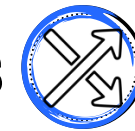
Estructura dels continguts i adaptació al currículum educatiu

Simultaneïtat i sincronia

L'experiència educativa de RVFR comença i acaba en el mateix moment per a tot el grup classe, i tots els membres tindran accés als mateixos recursos interactius en cada punt del recorregut. Aquest binomi de simultaneïtat i sincronia, permetrà llançar preguntes i reptes a tot el grup classe per a que puguin treballar conjuntament la resposta o solució més adequada.

Continguts transversals i adequació a competències diverses

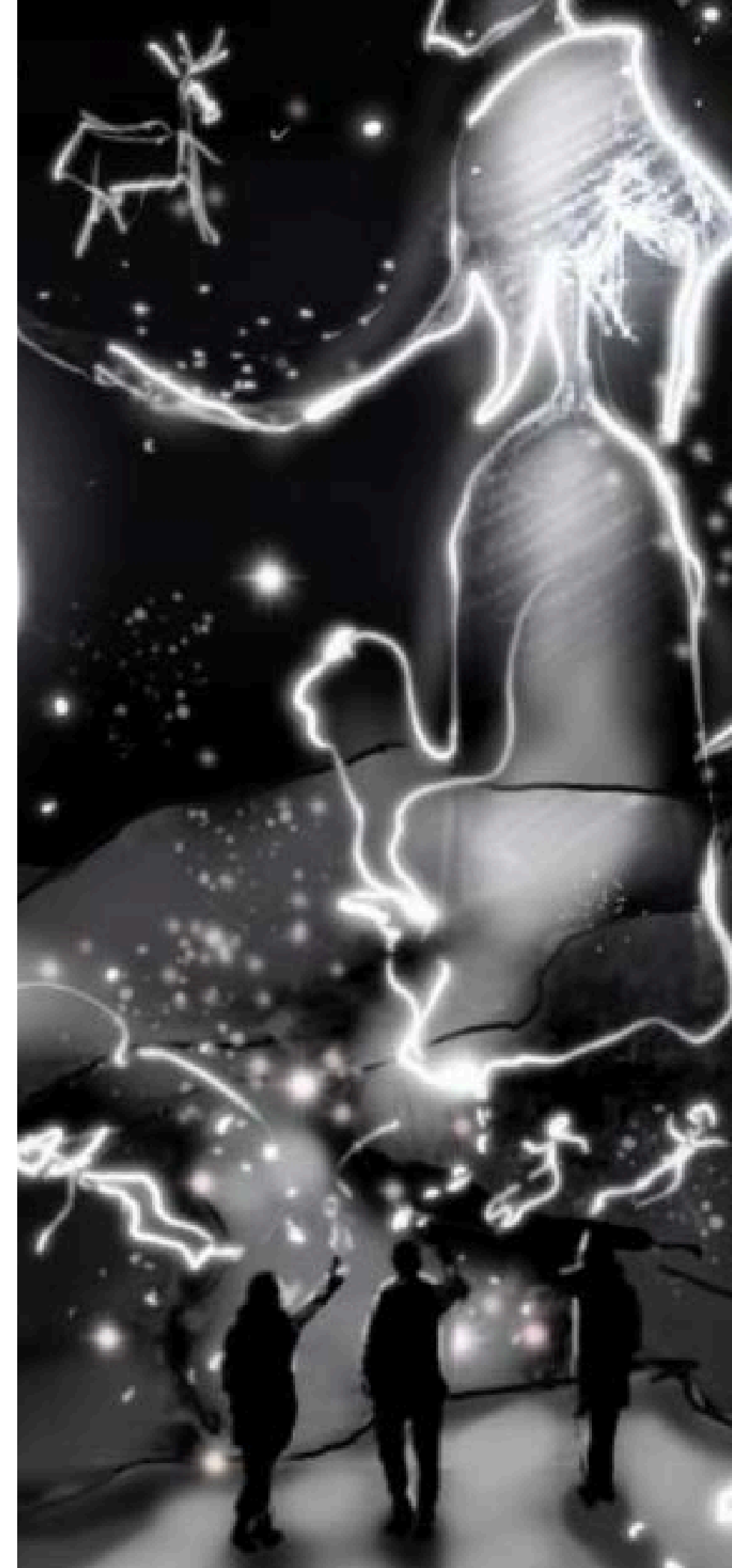

Els reptes plantejats a l'alumnat estan relacionats amb els continguts curriculars del primer cicle de l'ensenyament secundari. Durant l'experiència, l'alumnat haurà de treballar diverses competències bàsiques en diferents àmbits, algunes de les quals seran de caire transversal i d'altres de matèries més específiques.

Correlació amb el conjunt del projecte i l'entorn digital

Les experiències que rotaran pels centres educatius de Catalunya, compartiran els eixos que travessen el conjunt del projecte. Al web estaran disponibles els continguts ampliats i les propostes didàctiques adreçades tant a l'alumnat com al professorat.

Una aventura centrada en un moment de la història

El Cogul. Roca dels Moros: Epipaleolític i Neolític / Cartoixa d'Escaladei: Segles XVI-XVIII / Conjunt romànic de la Vall de Boí: Segle XII / Conjunt Monumental de Sant Pere de Rodes: Segle XI / Castell de Miravet: Segles XI-XIII.

La narració

Un mateix personatge introduirà l'alumnat a totes les experiències educatives amb veu en *off*. Aquest personatge també serà el mateix que introduirà les experiències del patrimoni. A més a més, al llarg de l'activitat, també ens trobarem amb altres personatges que:

- Donaran la informació necessària respecte l'equipament i el moment històric.
- Plantejaran reptes de cada escena, relacionats amb el currículum educatiu, que el grup haurà de resoldre.

Un viatge del present al passat

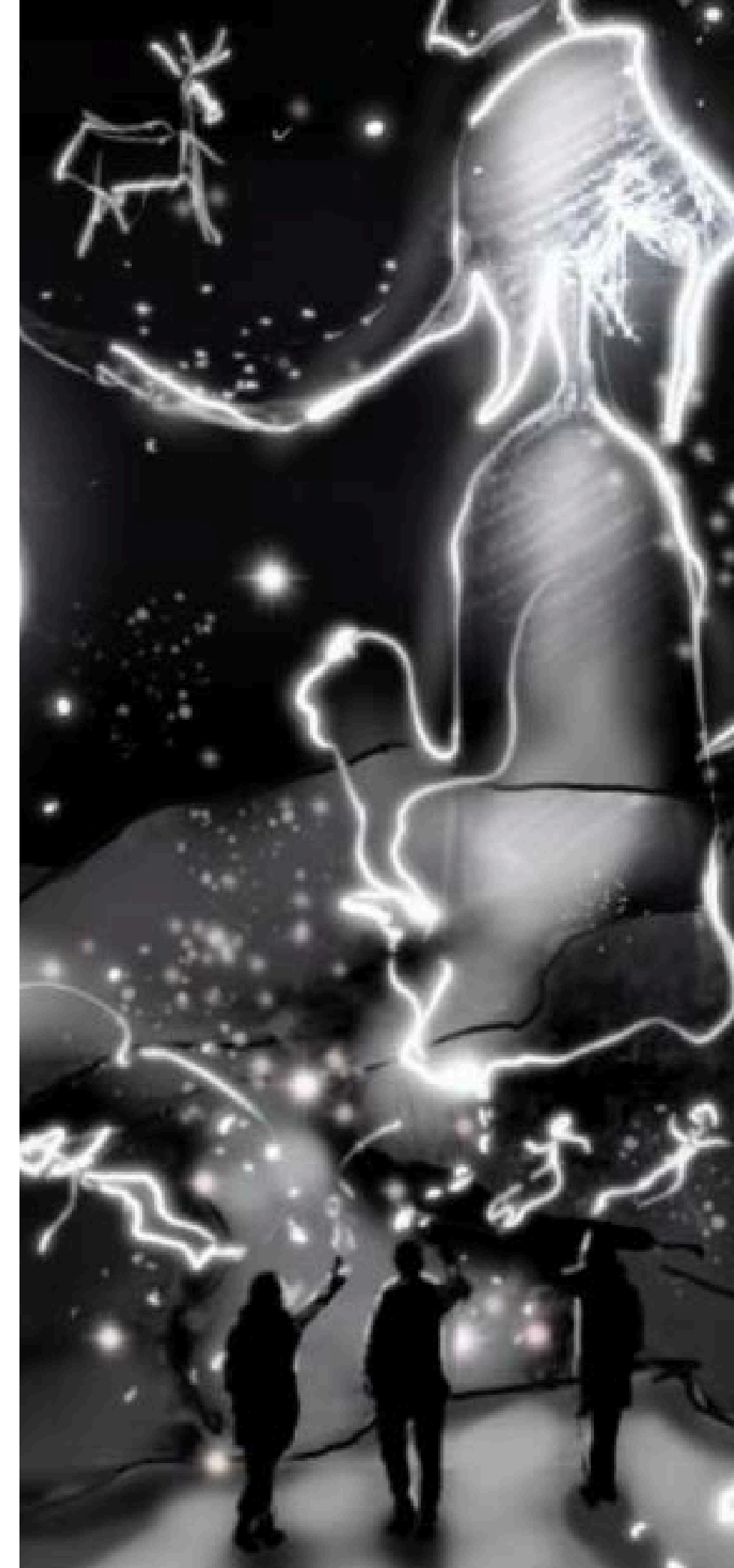

Totes les experiències educatives plantejaran un viatge que començarà des d'una visió actual de cada equipament, per tal de contextualitzar-lo i permetre que tothom, independentment dels seus coneixements previs, pugui tenir la mateixa informació per entendre i gaudir de l'experiència. Un cop situats al present, el personatge els convidarà a viatjar al passat d'aquell espai.

Durada similar

Durant 25 minuts, l'alumnat haurà de superar diversos reptes, i participar i col·laborar per la seva resolució. Aquest és el temps òptim per entrar en contacte amb l'equipament patrimonial i conèixer el seu context actual, el moment de la seva història i, en definitiva, per poder viure a fons una experiència virtual única.

L'estructura narrativa

Pròleg. Espai de càrrega

0

En el moment de càrrega de les ulleres de realitat virtual, l'alumnat començarà a familiaritzar-se amb el dispositiu i el nou món on està a punt d'entrar.

L'aventura

2

A les escenes següents, l'alumnat podrà gaudir d'una aventura amb múltiples efectes i interaccions que estaran sempre al servei dels continguts. La renovació dels relats, tenint en compte la perspectiva de gènere i de classe, juntament amb la reconstrucció de l'espai en un moment històric concret, farà que l'alumnat viatgi al passat amb una visió actual. Així, s'entendrà la vida de les persones de l'època i les relacions present-passat mentre es treballa el nou currículum educatiu des d'una vessant pràctica.

1

Del present al passat

Quan l'alumnat surti de la zona de càrrega, anirà al paratge vinculat a l'espai patrimonial corresponent, i així oferirem un primer context sobre l'entorn i el territori. Serà aquí on apareixerà el primer personatge, que llençarà una pregunta per connectar el present i el passat, fet que donarà el tret de sortida a l'aventura.

3

Final de l'aventura

El final de les històries tindrà un component sorpresa, per assegurar generar les emocions que busquem i així aconseguir fer que el record d'aquesta experiència perduri en el temps.

Què conforma l'experiència didàctica?

La proposta educativa d'Els Ulls de la Història va més enllà de la tradicional “maleta didàctica”. És tot un entorn educatiu que es crea de forma efímera a cada centre que ho sol·licita. Cada experiència educativa està formada per:

Material didàctic

Material didàctic d'ús previ per contextualitzar l'experiència immersiva.

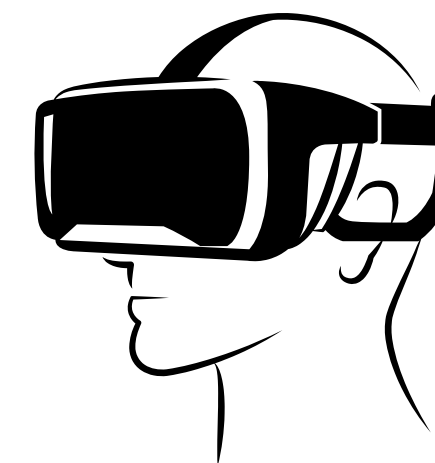
Material didàctic d'ús posterior per consolidar els aprenentatges i poder avaluar la proposta.

Experiència immersiva

Espai: Unes parets creades per caixes de llum tèxtils defineixen l'estructura a dins d'on tindrà lloc l'experiència. Aquest espai tindrà una mida de 80 m².

Ulleres de RV: cada kit comptarà amb les ulleres necessàries per poder acollir l'alumnat de primer cicle de secundària, per grups de 12 persones.

Servidor i instal·lació elèctrica.

Què es necessita per poder instal·lar-la?

Per poder acollir aquesta experiència didàctica, els centres educatius hauran de disposar d'un seguit de requisits tècnics:

Espai

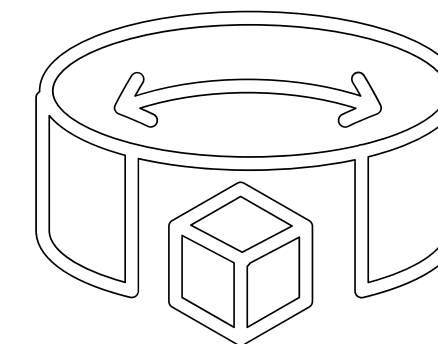
- Espai mínim de 100 m².
- Alçada mínima de 2,5 m.
- Tancat i diàfan.
- Terra anivellat i de material dur.
- Poca llum solar i que es pugui tapar.

Corrent

- 2 endolls 16A-220v de dues línies independents.

Accés

- Per poder entrar tot el material, les portes han de fer mínim 80 cm d'amplada i 2m d'alçada.

Com funciona el procés de reserva?

1

Pre-reserva

Per tal de poder sol·licitar l'experiència, cal ser un centre de secundària de Catalunya i omplir un primer formulari, disponible al web.

2

Inscripció

Un cop rebuda la informació bàsica, l'equip de reserves es posarà en contacte amb el centre per lliurar un segon formulari, on es podrà saber la viabilitat tècnica i logística del muntatge.

3

Revisió de dades

L'equip procedirà a portar a terme la validació tècnica i revisarà les dades de tots els centres. També s'obrirà un canal de comunicació amb els centres per tal de consultar dubtes o demanar més informació.

4

Disseny itineràncies

Tenint en compte la disponibilitat, la preferència de dates de cada centre i la seva posició geogràfica, s'establiran les rutes itinerants que portaran l'experiència durant els trimestres actius.

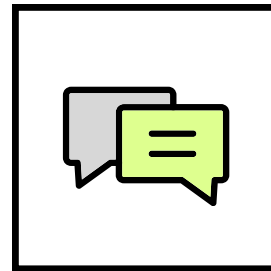
5

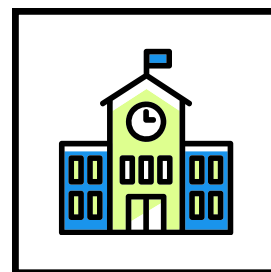
Assignació de dates

Es notificaran les dates assignades a cada centre, i es concretaran els detalls del muntatge i funcionament de l'experiència.

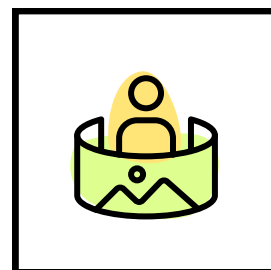
Arribada de l'experiència al centre

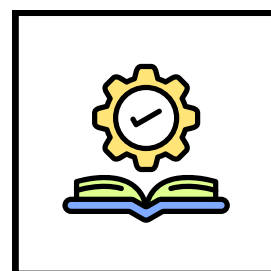
Un cop feta la sol·licitud i valorats els requisits tècnics, ens posarem d'acord amb el centre per a concretar les dates exactes de l'activitat, que estarà instal·lada al centre al llarg d'una setmana.

El dilluns de la setmana acordada, l'equip tècnic arribarà al centre per realitzar el muntatge. El divendres, es farà el desmuntatge deixant l'espai en les mateixes condicions inicials.

De dimarts a dijous, es durà a terme l'activitat amb l'equip de mediació, que estarà format per dues persones que actuaran com a conductors del grup i faran l'acompanyament pedagògic durant tota l'activitat. Així mateix, també resoldran tots els dubtes del professorat *in situ*.

L'activitat es durà a terme durant 6 hores lectives, respectant l'horari escolar de cada centre. L'equip de mediació podrà acollir fins a 9 grups classe per setmana. Calculem cada grup classe amb una mitjana de 20-25 alumnes.

Dinàmica de l'activitat (1 hora)

Rebuda

Rebuda dels alumnes i presentació de l'equip de mediació.

Presentació

Explicació del projecte *Els ulls de la història* i l'experiència didàctica.

Explicació de l'activitat i posada en context del monument triat, per a generar un diàleg i participació entre els alumnes.

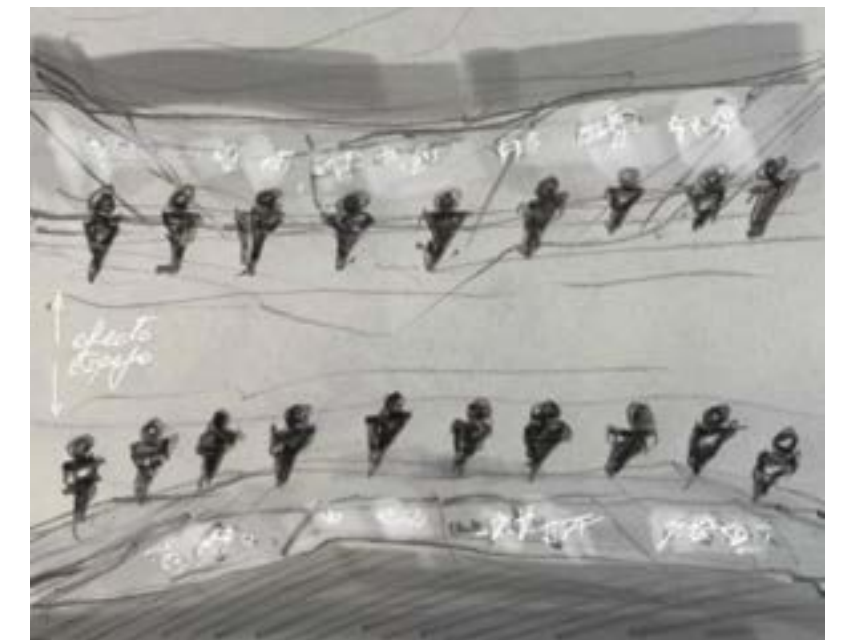
Explicació de la normativa i protocols que els alumnes hauran de seguir dins l'espai immersiu, així com informació bàsica del que es trobaran un cop a dins.

Experiència

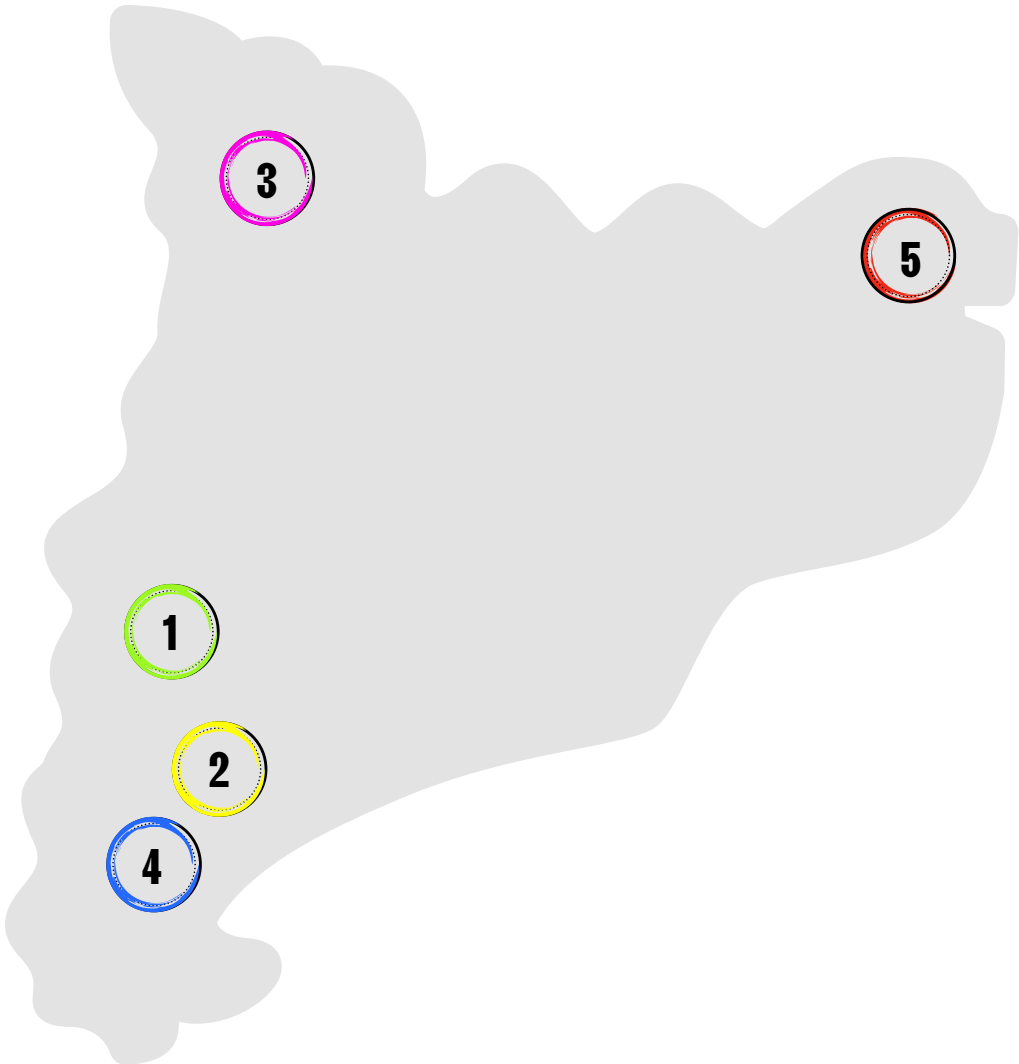
Col·locació de les ulleres i inici de l'experiència. Tot i que cada alumne viurà la seva pròpia experiència, l'inici i la finalització d'aquesta serà la mateixa per tothom. Aquesta part tindrà una durada aproximada de 25 minuts.

Posterior

Posada en comú de les impressions dels alumnes que acaben de fer l'experiència.

Calendari dels monuments

"Els ulls de la història" és l'oportunitat de fer arribar el patrimoni a tothom gràcies al binomi entre noves tecnologies i nous relats que transmeten l'estima pel nostre llegat i ens ajuden a reflexionar sobre el futur.

Una experiència innovadora i immersiva que fa possible situar-nos al mateix lloc on la història pren vida.

